

Pienvenesatamat ja venetelakat Naantalin, Merimaskun, Rymättylän ja Velkuan alueella 2008

Selvitys

Mari Latvala
Naantalin kaupunki
Ympäristönsuojelu
2008

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	2
2 VENESATAMIA KOSKEVAA LAINSÄÄDÄNTÖÄ JA MÄÄRÄYKSIÄ	3
3 SELVITYKSEN TOTEUTUS	4
4 SELVITYKSEN TULOKSET	7
4.1 Jätehuolto	8
4.2 Jätevedet / nestemäiset jätteet	12
4.3 Jätehuollon järjestäminen	13
4.4 Yleinen siisteys	14
4.5 Puutteet ja kehittämiskohteet	14
5 YHTEENVETO	15

LIITE 1 TARKASTUSLOMAKE

TAULUKOT

Taulukko 1. <i>Venesatamat ja –telakat selvitysalueella kesällä 2008.</i>	6
Taulukko 2. <i>Pienvenesatamissa ja venetelakoilla kerättävät jätejakeet.</i>	11

1 JOHDANTO

Merimaskun, Rymättylän ja Velkuan kuntien liittyessä Naantalın kaupunkiin 1.1.2009 myös ympäristönsuojelu- ja jätehuoltomääräyksissä tulee ottaa huomioon laajeneva ja muuttuva ympäristö ja erityisesti saaristo. Sijainti meren äärellä sekä laaja saaristo edellyttävät muuttamaan laajentuvan Naantalın jätehuoltomääräykset koskemaan myös pienvenesatamia ja venetelakoita.

Naantalın kaupungin ympäristönsuojelutoimi valvoo yritysten ja toiminnanharjoittajien ympäristönsuojelua ja jätehuoltoa. Kesällä 2008 tehtiin selvitys pienvenesatamista ja venetelakoista sekä niiden jätehuollosta laajenevan kunnan alueella. Venesatamiin ja telakoihin kohdistuneen selvityksen taustalla ovat alusjätelain (933/2003) ja – asetuksen (1167/2003) muutokset, jotka velvoittavat yli 50 venepaikan venesatamia laatimaan jätehuoltosuunnitelman sekä tekemään ilmoituksen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Lisäksi selvityksen laatimiseen vaikuttavat vuonna 2005 voimaan tullut käsittelemättömän käymäläjätteen täydellinen päästökielto sekä direktiivin mukaisen venesatamien jätteen vastaanotto- ja käsittelysuunnitelman laatiminen (2000/59/EY).

Pidä Saaristo Siistinä ry on teettänyt vuonna 2004 selvityksen septiasemaverkoston uudelleensuunnittelusta Lounais-Suomen ympäristökeskuksen alueella. Työn tarkoituksena oli selvittää kuntakohtaisesti veneiden septitankkien tyhjennysverkoston laajentumistarpeet ja verkoston laajentamisen mahdollisuudet. Suunnitelma esittää satamakohtaisesti miten verkosto toteutetaan teknisesti ja miten sen huolto voidaan järjestää. Tavoitteena selvityksessä oli saavuttaa riittävän kattava vastaanottoverkosto, jossa jätevesi vastaanotetaan ja käsitellään kestävässä kehityksessä mukaisesti.

Naantalın kaupunki teki laajentuvan kunnan alueella oman selvityksensä, kun samanaikaisesti Turun alueella laadittiin laajempaa vastaavanlaista selvitystä ympäristökuntien pienvenesatamista. Näin kokemukset ja projektista saatava hyöty jäivät mahdollisimman hyvin kaupungin omaan käyttöön. Pienvenesatamien jätehuoltokartoituksen tavoitteena oli saada kokonaiskuva pienvenesatamien ja venetelakoiden jätehuoltojärjestelyistä. Kartoituksen tuloksia voidaan käyttää apuna laadittaessa laajentuvaa Naantalia koskevia uusia jätehuoltomääräyksiä, jotka koskevat myös venesatamia ja telakoita. Selvityksen venesatamista teki ja raportoi Naantalın kaupungin ympäristönsuojelutoimeen projektityöntekijäksi palkattu ympäristösuunnittelija Mari Latvala.

2 VENESATAMIA KOSKEVAA LAINSÄÄDÄNTÖÄ JA MÄÄRÄYKSIÄ

Ympäristönsuojelun peruslaki on **ympäristönsuojelulaki** (86/2000), jonka tavoitteena on ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen sekä vähentää ympäristön pilaantumisesta aiheutuvia vahinkoja. Ympäristönsuojelulaki kuuluu olennaisena osana kaikkeen ympäristönsuojelutyöhön ja näin ollen myös pienvenesatamien toimintaan.

Jätteen syntyä ja sen vähentämistä sekä jätehuollosta aiheutuvia haittoja valvotaan **jätelain** (1072/1993) mukaisesti. Näiden lakien lisäksi kuntien jätehuollon järjestämistä ja sen toimintaa säätelevät kuntien omat jätehuoltomääräykset. Kuntaliitoksen yhteydessä laaditaan yhteiset Naantalın kaupungin ympäristönsuojelu- ja jätehuoltomääräykset.

Pienvenesatamien toimintaan ja ennen kaikkea jätehuoltoon vaikuttavat oleellisesti **alusjätelaki** eli laki aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi annettu laki (300/1979) ja asetus (635/1993). Alusjätelain (933/2003) ja –asetuksen (1167/2003) muutosten mukaan satamien tulee tehdä toiminnastaan ilmoitus ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Ilmoitus sisältää jätehuoltosuunnitelman, jonka mukaan aluksista peräisin olevien jätteiden jätehuolto järjestetään. Suunnitelma on tarkistettava ja toimitettava alueelliseen ympäristökeskukseen kolmen vuoden välein tai jos sataman jätehuollossa tapahtuu muutoksia.

Alusjätelain mukainen jätehuoltosuunnitelma tulee laatia alusjätelain, jätelain ja ympäristönsuojelulain mukaisesti. Suunnitelmasta tulee käydä ilmi mitä jättejakeita satamassa vastaanotetaan ja lajitellaan, miten jätteitä säilytetään ja mihin ne toimitetaan. Jätteiden vastaanotossa, keräyksessä, varastoinnissa ja hyödyntämisessä tulee ottaa huomioon sataman koko ja satamaa käyttävät alustyypit. Alusjätelain mukaan sataman pitäjän tulee informoida sataman käyttäjiä jätehuoltojärjestelyistä ja jätemaksuista. Sataman käyttäjiä on myös kuultava jätehuoltosuunnitelman laadintavaiheessa.

Ympäristönsuojelulain mukaan mikäli venesatamassa toimii polttonestesäiliöltään yli 10 m³ suuruinen jakeluasema, tulee sille hakea ympäristönsuojelulain 28 §:n mukainen ympäristölupa.

Vesilain (264/1961) mukaan ranta-asukkaiden on haettava ympäristölupavirastolta lupa laitureiden rakentamista, vesialueen ruoppausta ja täyttöö varten, mikäli hankkeesta aiheutuu vesilain sulkemis-

tai muuttamiskiellossa tarkoitettu muutos tai seuraus tai mikäli rakentaminen aiheuttaa ympäristönsuojelullaista tarkoitettua vesialueen pilaantumista, kuten haitallisia seurauksia vesistöissä tai ranta- ja vesiympäristöissä.

Vuoden 2003 alusta lähtien venesatamien on täytynyt laatia jätteen vastaanotto- ja käsittelysuunnitelma (**direktiivi 2000/59/EY**). Tällöin on huomioitava kaikki satamatoiminnassa syntyvät jätteet. Jätejakeet saattavat vaihdella satamatyyppin ja satamassa suoritettavien toimintojen mukaan. Suunnitelmassa on mm. kerrottava, mitä jätteitä otetaan vastaan sekä miten niiden säilytys ja jatkokäsittely hoidetaan. Lisäksi sataman on avoimesti tiedotettava omasta jätehuollostaan myös palvelujen käyttäjille.

Kunnan jätehuoltomääräykset ohjaavat osaltaan venesatamien ja telakoiden jätehuoltoa muiden kuin asuinkiinteistöjen jätehuoltomääräysten mukaisesti. Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään ilmoituksen tehneiden venesatamien ja yleisesti venesatamien ja telakoiden jätehuoltoa valvotaan muun jätehuollon valvonnan yhteydessä ja päävastuu valvonnasta on kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella.

3 SELVITYKSEN TOTEUTUS

Pienvenesatamien ja venetelakoiden kartoitusprojekti aloitettiin selvittämällä Naantalın kaupungin, Merimaskun, Rymättylän ja Velkuan kuntien alueella toimivat yli 20 venepaikan venesatamat ja telakat sekä satamanpitäjien yhteystiedot. Tarkastuskäyntien ajankohdasta sovittiin satamanpitäjien kanssa etukäteen. Uuden laajentuvan Naantalın alueella on yhteensä 34 pienvenesatamaa ja telakkaa (Taulukko 1). Kaikkiin selvityksen piirissä oleviin venesatamiin tehtiin tarkastuskäynti. Jokaisesta venesatamasta ja telakasta otettiin myös valokuvia tarkastuskäyntien yhteydessä.

Tarkastuskäynnit tehtiin kesäkuun 2008 aikana ja mukana oli Naantalın kaupungin palveluksessa toimiva projektityöntekijä, kunkin sataman pitäjä sekä vaihtelevasti kaupungin ympäristöviranhaltijoita. Kahta satamanpitäjää haastateltiin puhelimitse, koska he olivat estyneitä osallistumaan tarkastuskäynnille. Tarkastuskäyntien sisältö koostui esittelystä, kartoituksen syyn ja sen taustojen selvittämisestä sataman pitäjälle sekä laaditun tarkastuslomakkeen (LIITE 1) täyttämisestä. Tarkastuskäyntien yhteydessä myös kierrettiin ja tarkastettiin venelaiturit ja sataman ympäristö. Tarkastuslomake sisältää samoja tietoja, kuin ympäristöhallinnon lomake, jolla yli 50

venepaikan satamien tulee ilmoittaa toimintansa ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Lomake on laadittu tämän selvityksen tarpeisiin sopivaksi. Lomakkeeseen kirjattiin tiedot muun muassa sataman pitäjän ja sataman kiinteistön omistajan yhteystiedot, tiedot sataman sijainnista, toiminnasta ja käyttötarkoituksesta. Lomakkeeseen merkittiin myös selvitys sataman jätehuollosta. Lisäksi tiedusteltiin satamatoiminnalle haetuista luvista ja ilmoituksista. Yli 50 venepaikan pienvenesatamille tiedotettiin alueelliselle ympäristökeskukselle toimitettavasta ilmoituksesta ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Kopio täytetystä lomakkeesta ja sataman koosta riippuen myös ympäristöhallinnon ilmoituslomake täyttöohjeineen postitettiin satamanpitäjälle jälkikäteen. Tarkastuslomakkeiden tiedot tallennettiin sähköisesti myös Naantalın kaupungin tietojärjestelmään.

Satamanpitäjät olivat pääosin huonosti selvillä venesatamansa lupatilanteesta ja olettavat niiden olevan kunnossa. Selvityksen teko ajoittui kesään, jonka vuoksi Lounais-Suomen ympäristökeskuksesta tai Länsi-Suomen ympäristölupavirastosta ei saatu tietoja venesatamien vesilain mukaisista luvista. Ympäristöhallinnon verkkosivuilta saatiin tiedot vain uusimmista luvista. Jotkut satamat ovat aloittaneet toimintansa kymmeniä vuosia sitten, jolloin lupia ei ole tarvinnut hakea voimassa olevan lainsäädännön mukaan. Osa satamista on laajentunut tai muuten muuttunut vuosien myötä.

Taulukko 1. Venesatamat ja –telakat selvitysalueella kesällä 2008.

Sataman nimi	Käyntiosoite	Sataman pitäjä	Laituri- paikkojen määrä			Ilmoitus ympäristön- suojelun tieto- järjestelmään toimitettu
			koti	vieras	talvi- säily- tys/ telak- ka	
Naantalin kaupunki						
Karvetti	Rantaruonankatu	K	148			10/2004
Kultaranta	Tellervontie	K	48			10/2004
Naantalin vierasvenesatama	Kaivotori 2,	Y	70			10/2004
Pappila A	Teljentie	K	40			10/2004
Pappila B	Venevalkamantie	K	50			10/2004
Porhonkallio/Virvenranta	Virventie	K	37			
Taimon kotisatama	Pirttiluodontie	K	141		180	10/2004
Vanhakaupunki	Nunnakatu	K	268	230		10/2004
Väinölänniemi	Lukkarinkatu	K	128			10/2004
Merimaskun kunta						
Kirkonkylän vierassatama	Palteentie 9	K		30		
Saaristolaiskylän kotisatama	Ranhuoneentie 1	K	27			
Särkäsalmien kotisatama	Venekuja 8	K	180			
T:mi Osmo Tätilä	Lossintie 22	Y	5		80- 100	
Rymättylän kunta						
Ahteentaan laiturit Oy	Ahteentaantie 401	Y	90			
Ahteentaan osuuskunta	Ahteentaantie	O	55			
Ajolan tila	Ajolantie 81	Y	35		3	
Haapalanniemen kotisatama	Haapalanniementie 52	Y	64			
Heinosen ranta	Markeluodontie	Y	42			
Hämmärön laiturit	Teroksentie	Y	92			
Kinttalan venesatama	Kinttalan rantatie 17, 31	Y	46			
Kirkonkylän kotisatama	Maskulaisentie	K	100			
Kirkonkylän vierasvenesatama	Maskulaisentie	K		18		
Kolehmaisien venesatama	Kinttalan rantatie 55	Y	24			
Krampin kesämökkiyhdistys ry	Luotojentie	O	31			
Kurjenrauman telakka ky	Vehotniementie 122	Y	5		40	
Metsäpoikon satama	Ylitalontie	K	25			
Rimito Marin Oy	Telakantie 72	Y	75		160 90- 120	03/2005
Rymättylän telakointipalvelu	Tanilantie	Y	20	10		
Röölän satama	Rööläntie	K	45	13		
Sillanpään rantakunta	Teroksentie	O	37			
T:mi Venetelakka T. Lehtinen	Uudenrannantie 51	Y	40		200	11/2004
Taipaleen laiturit	Ajolantie 159	Y	32			
Velkuan kunta						
Vaihelan vierasvenesatama	Velkuanmaa	Y		40		10/2004
Velkuan vierasvenesatama	Teersalo	Y	60	35		9/2006

Laajenevan Naantalin alueella arvioidaan olevan alle 20 venepaikan satamia enemmän kuin selvityksessä mukana olleita yli 20 venepaikan satamia. Myös pienemmät venesatamat saattavat vaatia vesilain mukaisen luvan sijaintinsa tai ympäristövaikutustensa vuoksi.

4 SELVITYKSEN TULOKSET

Selvityksen piiriin kuuluvia yli 20 venepaikan pienvenesatamia ja telakoita on yhteensä 34 kpl, joista Naantalin kaupungin alueella sijaitsee 9 kpl, Merimaskun kunnan alueella 4 kpl, Rymättylän kunnan alueella 19 kpl ja Velkuan kunnan alueella 2 kpl (Taulukko 1). Kaikki tarkastetuista satamista olivat ainakin osaksi huvivenesatamia. Kotisatamapaikkoja oli 31 satamassa ja vierasvenepaikkoja seitsemässä satamassa. Pelkkiä vierasvenesatamia selvityksen piiriin kuuluvalla alueella oli kolme. Lisäksi seitsemällä satamalla oli telakka- tai talvisäilytyspaikkoja.

Kuvat 1 ja 2. Erikokoisia venesatamia laajenevan Naantalin alueella.

Tarkastetuista pienvenesatamista 15 kpl on kuntien ylläpitämiä, 16 yksityisen sekä kolme yhdistyksen tai osuuskunnan ylläpitämiä. Naantalin kaupungin alueella sijaitsevat venesatamat ovat kaikki kaupungin ylläpitämiä, kun taas muissa kunnissa on sekä kunnan että yksityisten ylläpitämiä venesatamia.

Ilmoituksen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään oli tehnyt 12 satamaa. Kuusi yli 50 venepaikan satamaa ei ollut tehnyt toiminnastaan ilmoitusta ympäristönsuojelun tietojärjestelmään alueelliseen ympäristökeskukseen.

Selvityksen piiriin kuuluvissa venesatamissa toimi yhteensä neljä polttonesteiden jakeluasemaa, yksi kussakin kunnassa, mutta yksikään jakeluasema ei ollut venesataman ylläpitämä, minkä vuoksi niitä ei ole sisällytetty tähän selvitykseen.

4.1 Jätehuolto

Tarkastuslomakkeeseen merkittiin tiedot sataman jätehuollosta. Yhteensä kolmellatoista tarkastetusta kohteesta ei ollut käytössä minkäänlaista jätehuoltoa. Näissä tapauksissa satamapitäjän tiedon mukaan lähes kaikki venepaikan vuokranneet omistavat mökkikiinteistön saaresta tai mantereelta, jolloin he ovat suorittaneet vuosittaisen sekajätteen aluekeräyspisteen käyttömaksun jätehuoltoyhtiölle. Ja oletettavimmin toimittavat myös jätteensä Turun Seudun Jätehuolto Oy:n (TSJ) aluekeräyspisteisiin. Aluekeräyspisteitä sijaitsee kaikissa laajenevan Naantalien alueen kunnissa yhteensä 30 kappaletta; Naantalissa 4 kpl, Merimaskussa 6 kpl, Rymättylässä 14 kpl ja Velkualla 6 kpl. Osassa aluekeräyspisteistä on vain sekajätteen keräys, mutta osassa myös lasin, metallin, paperin, kartongin ja paristojen keräys.

Sekajäte ja hyötyjätteet

Selvityksen piiriin kuuluvista venesatamista 17:ssä otettiin vastaan sekajätettä. (Taulukko 2.) Selvityksessä ilmeni, että jos satamalla oli tarjota venepaikan vuokranneille jätteiden vastaanottoa, niin kerättävä jätejäte oli yleensä ainoastaan sekajäte. Vuoden 2009 alusta alkaen Turun Seudun Jätehuolto Oy:n toiminta-alueella lajitteluohjeet muuttuvat siten, että sekajäte lajitellaan polttokelpoiseksi jätteeksi ja kaatopaikkajätteeksi, jolloin myös satamapitäjien tulee ottaa muuttuvat määräykset huomioon. Tällöin polttokelpoiselle jätteelle sekä kaatopaikkajätteelle tulee olla omat jätteastiansa.

Kuva 3. Jätteenkeräystä venesatamassa.

Neljässä satamassa otettiin vastaan ainakin yhtä hyötyjätettä eli lasia, metallia tai paperia. (Taulukko 2). Selvityksen mukaan yleensä satamien jäteastiat tyhjennetään tarvittaessa, joten jätteiden vuotuista määrää on hankala arvioida. Jäteastioiden koko ja määrä vaihteli satamissa myös jätelavasta normaaliin 240 l jäteastiaan.

Useassa venesatamassa jäteastiat oli sijoitettu puisen tai betonisen alustan päälle. Joillain satamilla oli myös aitaukset jäteastioille. Yksittäiset sekajäteastiat olivat yleensä maassa soran tai asfaltin päällä.

Ongelmajätteet

Neljässä venesatamassa otettiin vastaan ongelmajätteitä, joista kahdessa vain paristoja. (Taulukko 2). Jäteöljy kerättiin kaikissa kuudessa satamassa umpisäiliöön. Yhdessä satamassa myös pilssivedet vastaanotettiin jäteöljylle tarkoitettuun säiliöön. Yhdessä satamassa öljyisten vesien keräys oli samassa viemäriin johdetun septitankin imutyhjennyksen kanssa. Jäteöljyn kuljetuksesta vastasi Ekokem, lukuun ottamatta yhtä satamanpitäjää, joka toimittaa itse jäteöljyt jäteasemalle. Vastaanotetut akut hoidettiin yleensä itse jäteasemalle. Kahdessa satamassa oli kiinteille öljyisille jätteille käytössä 240 l jäteastia asianmukaisin, jätteenkuljetuksesta vastaavan tahon, merkinnöin.

Ongelmajätteitä varastoitiin erillisessä varastorakennuksessa, puulavan päällä, tai aitauksessa. Imeytysainetta oli saatavilla kaikissa öljyä vastaanottavissa satamissa öljyvuotojen varalle.

Kuva 4. Jäteöljyn keräystä venesatamassa.

Kuva 5. Ongelmajätteiden keräystä venesatamassa.

Veneiden pesu- ja hiontajätteet

Veneiden kunnostuksen yhteydessä tehtävä veneiden hionta tai pohjarapsutus on tärkeää hoitaa asiallisesti, ettei haitallisia yhdisteitä pääse maaperään tai vesistöön. Satamanpitäjien mukaan harvassa venesatamassa ja telakalla tapahtui veneiden rapsutusta. Satamanpitäjän antaman ohjeistuksen mukaan rapsutus oli määrä tehdä suojamuovin tai muun vastaavan päällä ja jätteet kerätä talteen ja toimittaa sekajätteen keräykseen tai muuhun vastaavaan. Veneiden pesua myös tapahtuu joissakin alueen satamissa sora- tai asfalttikentällä. Satamanpitäjiä tiedotettiin veneiden pesusta johtuvista mahdollisista haitoista ja etteivät veneiden pesuvedet saa päätyä suoraan takaisin veteen. Satamanpitäjät olivat sitä mieltä, etteivät pesuvedet valu suoraan mereen vaan imeytyvät satamakenttään ennen mereen pääsyä.

Taulukko 2. Pienvenesatamissa ja venetelakoilla kerättävät jätejakeet.

Pienvenesatamissa kerättävät jätejakeet, kesäkuu 2008																
Sataman nimi	Sekajäte	Lasi	Metalli	Paperi	Pahvi/keräykartonki	Biojäte	Puu	Öljyiset jätteet	Jäteöljy	Akut (A), paristot (P)	Maalit, lakat	Jäähdytysnesteet	Käymäläjätevesien imutyhjennys	Pilssivedet	Turun seudun jätehuolto Oy:n aluekeräyspiste kiinteistöillä	Käymälä satamassa
Naantalin kaupunki																
Karvetti	X															
Kultaranta	X															
Naantalin vierasvenesatama	X	X	X	X						P			X	X		X
Pappila A	X															
Pappila B	X															
Porhonkallio/Virvenranta	X												*			
Taimon kotisatama	X							X	X	A			X			
Vanhakaupunki	X	X	X	X						P			X	X		X
Väinölänniemi	X															
Merimaskun kunta																
Kirkonkylän vierassatama	X												X			X
Saaristolaiskylän kotisatama															X	
Särkäsalmen kotisatama																
Tmi Osmo Tätilä	X								X	A						
Rymättylän kunta																
Ahteentaan osuuskunta																
Ahteentaanlaiturit Oy																
Ajolan tila																
Haapalanniemen kotisatama Oy																X
Heinosen ranta																
Hämmärön laiturit															X	
Kinttalan venesatama																
Kirkonkylän kotisatama	X															
Kirkonkylän vierasvenesatama													X		X	X
Kolehmaisien venesatama																
Krampin kesämökkiyhdistys ry																
Kurjenrauman telakka ky																
Metsäpoikko	X															
Rimito Marin Oy	X							X	X	A		X	X	X		
Rymättylän telakointipalvelu Oy	X		X						X							
Röölän satama													X		X	X
Sillanpään rantakunta															X	
Taipaleen laiturit																
Venetelakka T. Lehtinen																
Velkuan kunta																
Vaihelan vierasvenesatama	X															X
Velkuan vierasvenesatama	X												X			

* Porhonkallion satamaan tulossa 9/08 septitankin imutyhjennyslaitte

4.2 Jätevedet / nestemäiset jätteet

Kartoituksen piiriin kuuluvissa venesatamissa kahdeksassa oli käymäläjätevesien tyhjennysmahdollisuus: Naantalissa kolme, Merimaskussa yksi, Rymättylässä kolme ja Velkualla yksi septitankin tyhjennyslaitteisto (Taulukko 2). Kahdessa satamassa käymäläjätevedet tyhjennettiin umpitankkiin, kun taas loput laitteistoista oli liitetty kunnan viemäriverkoston. Viemäriverkoston johdettujen käymäläjätevesien määrää on mahdotonta arvioida. Toisessa venesatamassa, jossa septitankit tyhjenetään 1 m³:n kokoiseen umpitankkiin, tyhjennys tapahtuu kerran vuodessa ja toisessa imutyhjennysjärjestelmä on uusi, joten sataman 5 m³:n kokoisen umpitankin tyhjennystarvetta ei vielä tiedetä.

Pidä Saaristo Siistinä ry:n tekemässä hankkeessa selvitettiin mahdollisia septitankin imutyhjennyslaitteiden sijoittamispaikkoja. Selvityksessä ehdotetut imutyhjennyslaitteet ovat laajenevan Naantalin osalta toteutuneet lukuun ottamatta Karvettiin, Rymättylän telakointipalvelu Oy:n sekä Vaihelan vierasvenesatamaan ehdotettuja imutyhjennyslaitteita.

Pääsääntöisesti venesatamien käymälät olivat kuivakäymälöitä, lukuun ottamatta Röölän kemiallista käymälää, jonka tyhjennyksestä vastaa kunta sekä Naantalin vierasvenesataman ja Velkuan vierasvenesataman normaaleja vesikäymälöitä.

Kuva 6. Septitankin imutyhjennyslaite Merimaskussa.

4.3 Jätehuollon järjestäminen

Naantalın kaupungin alueella venesatamien jäteastioiden tyhjennyksen hoitaa viidessä satamassa Lassila&Tikanoja ja neljässä satamassa kaupungin puisto-osasto, joka tyhjentää satamien jäteastiat suurempiin L&T:n hoitamiin säiliöihin. Merimaskussa Kirkonkylän vierassatamalla on jätehuoltosopimus TSJ:n kanssa ja Tätilän telakan jätelavan tyhjentää toiminnanharjoittaja itse. Rymättylässä neljässä sekajätettä vastaanottavassa satamassa tyhjennyksestä vastaa Lassila&Tikanoja. Useimmissa Rymättylässä sijaitsevista venesatamista ei ole jätteiden vastaanottoa vaan asiakkaat käyttävät oletettavimmin TSJ:n aluekeräyspisteitä, jotka sijaitsevat satamien läheisyydessä tai kulkuteiden varsilla. Neljässä Rymättylässä sijaitsevasta venesatamasta TSJ:n aluekeräyspiste on sataman kiinteistöllä mutta tällöin myös muiden käytössä. Velkualla molemmissa satamissa oli sekajätteenkeräys ja jäteastiat tyhjenetään Turun Seudun Jätehuolto Oy:n aluekeräyspisteeseen.

Kuvat 7 ja 8. Turun Seudun Jätehuolto Oy:n ja Lassila&Tikanojan jätteenkeräyspisteitä.

Kuntien alueella on suuria eroavaisuuksia satamien jätehuollon suhteen, joten on suunniteltava tasavertaisesti kaikkien liitoskuntien pienvenesatamia palveleva ratkaisu, joka parantaisi alusjätelain mukaista vesiensuojelua.

4.4 Yleinen siisteys

Selvitysalueen venesatamat ja venetelakat ja niiden ympäristöt olivat pääosin siistejä. Myös jättepisteet olivat siistejä lukuun ottamatta muutamia jätteenkeräyspisteen läheisyyteen jätettyjä jätteitä. Jätteitä vastaanottavien satamien pitäjät kertoivat pitävänsä huolta satamansa ympäristöstä ja puuttuvansa roskaamistapauksiin niiden ilmetessä.

Siisteyden vuoksi useat satamanpitäjät haluaisivat pitää nykyisen jätehuoltojärjestelyn ennallaan, koska nykyinen järjestely toimii pääosin moitteettomasti. Siisteys on asia jota satamanpitäjät pitävät tärkeänä ja ajattelevat, että jos jätehuolto järjestetään venesatamassa, niin sataman siisteys kärsii.

4.5 Puutteet ja kehittämiskohteet

Selvityksestä ilmeni, että satamien tulisi parantaa sataman tiedotusta toiminnasta ja jätehuollosta. Satamista vain muutamalla oli käytössään ilmoitustaulu tai vastaava, jossa tiedotettiin esim. jätteen lajittelusta, maksuista tai sataman toiminnasta. Tarkastetuista satamista jätehuoltosuunnitelma ei ollut nähtävillä missään. Nähtävillä ei ollut myöskään ohjeita esimerkiksi veneiden pesusta tai pohjien rapsutuksesta.

Useilla selvitysalueen venesatamilla ei ole tarkkaa katuosoitetta vaan sataman osoitteeksi merkitään vain sinne johtava tie tai kiinteistön nimi. Tarkan käyntiosoitteen puuttuminen vaikeuttaa kohteen löytämistä. Esimerkiksi kauempaa tulevien hälytysajoneuvojen tai ulkopaikkakuntalaisten on hankalaa löytää perille ilman tarkkaa osoitetta.

Selvitystä tehtäessä todettiin myös, että suurin osa ilmoituksen tehneistä satamista oli toimittanut ilmoitukset Lounais-Suomen ympäristökeskukseen vuonna 2004, joten jätehuoltosuunnitelmien tarkistaminen on ajankohtaista. Ne yli 50 venepaikan satamat, jotka eivät olleet aiemmin ilmoittaneet toimintaansa ympäristönsuojelun tietojärjestelmään, velvoitetaan tekemään ilmoitus Lounais-Suomen ympäristökeskukseen selvityksen perusteella. Myös kaikkien jo ilmoituksen tehneiden satamien tulee uusia tässä vaiheessa ilmoituksensa tietojärjestelmään. Kuntaliitoksen astuessa voimaan pyritään myös yhtenäistämään satamien valvontaa. Satamien toimittaessa ilmoitukset samaan aikaan tietojärjestelmään, on niiden valvonta kolmen vuoden välein helpompi toteuttaa.

Laajenevan Naantalın jätehuoltomääräyksiä ja niiden valvontaa valmisteltaessa tulee ottaa huomioon myös ns. vapaamatkustajat, jotka ovat vuokranneet venepaikan satamasta, jossa ei ole jätehuoltoa, eivätkä omista kiinteistöä kunnan tai TSJ:n toiminta-alueelta. Tällöin he todennäköisesti käyttävät TSJ:n aluekeräyspisteitä vaikka eivät ole maksaneet kiinteistökohtaista vuosittaista aluekeräysmaksua.

Merkittävän kehittämiskohteen venesatamien toiminnassa muodostaa niiden jätehuollon järjestäminen. Viranomaisten tulee arvioida velvoitetaanko kaikkia satamia koosta riippumatta järjestämään jätehuolto asiakkailleen vai ylläpidetäänkö nykyinen järjestely, jossa osalla satamista on oma jätehuolto ja osassa satamista venepaikan vuokranneet toimittavat jätteensä alueellisiin jätteenkeräyspisteisiin tai muualle, jolloin satamassa ei tarvita omaa jätehuoltoa. Uusia jätehuoltomääräyksien velvoitteita päivitettäessä tulisi muodostaa jätehuoltoyhtiön kanssa yhteistyössä jokin toimiva järjestely koskien venesatamia. Jätehuoltojärjestelyjen ja velvoitteiden yhtenäistämiseksi voisi olla hyvä, että venesatamilla olisi samankaltainen jätehuoltosopimus jätehuoltoyhtiön tai jätteenkuljettajan kanssa. Sataman pitäminen on liiketoiminnan harjoittamista, jolloin jätehuoltokin pitäisi järjestää satamanpitäjän omasta kiinteistökohtaisesta jätehuollosta erikseen. Myös valvonta helpottuisi, kun pääosalla venesatamista olisi yhtenäinen jätehuolto.

Edellä mainittujen kehittämiskohteiden lisäksi venesatamien ja niiden jätehuollon yhteydessä tulee ottaa huomioon telakat, jotka ovat mukana selvityksessä. Vesilaki tai alusjätelaki ei velvoita pelkkiä venetelakoita hakemaan toiminnalleen lupaa tai laatimaan jätehuoltosuunnitelmaa. Selvitysalueella on venesatamia, joilla on myös telakkapaikkoja. Näiden kohdalla tulisi tapauskohtaisesti arvioida jätehuoltovelvoitteiden tarve.

5 YHTEENVETO

Kesä-heinäkuussa 2008 tehtiin selvitys laajenevan Naantalın kaupungin alueen venesatamista ja –telakoista. Selvityksen taustalla ovat alusjätelain (933/2003) ja –asetuksen (1167/2003) muutokset, jota velvoittavat pienvenesatamia tekemään ilmoituksen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Kaikkiin yli 20 venepaikan venesatamiin ja venetelakoille tehtiin tarkastuskäynti etukäteen sovittuna ajankohtana. Tarkastuskäynneillä täytettiin tarkastuslomake ja kiinnitettiin erityistä huomiota venesatamien jätehuoltoon tai sen puutteeseen. Laajenevan Naantalın kaupungin alueella tarkastettiin yhteensä 34 venesatamaa, jotka koostuivat koti- ja vierasvenesatamista. (Taulukko 1)

Kaikki venesatamat olivat huvivenesatamia, mutta seitsemässä satamassa oli lisäksi telakka- ja talvisäilytyspaikkoja. Selvityksen yhteydessä tarkastettiin myös yli 50 venepaikan satamat, jotka laki velvoittaa tekemään satamastaan kolmen vuoden välein ilmoitus ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Osa satamista ei ollut tehnyt ilmoitusta.

Tehdyn selvityksen perusteella laajenevan Naantalın venesatamissa jätehuolto on melko vaihtelevaa. Puolet satamista vastaanotti sekajätettä asiakkailtaan. (Taulukko 2) Reilulla kolmasosalla satamista ei ollut lainkaan järjestettyä jätehuoltoa. Näiden satamien satamanpitäjien tietojen mukaan asiakkaat käyttävät oletettavimmin Turun Seudun Jätehuolto Oy:n aluekeräyspisteitä. Neljällä satamalla oli omalla kiinteistöllään Turun Seudun Jätehuolto Oy:n aluekeräyspiste. Neljässä selvityksen piiriin kuuluvista satamista vastaanotettiin jotain ongelmajätettä, ainakin jäteöljyä. Tarkastetuista satamista kahdeksassa oli septitankkien tyhjennyslaite. Laajenevan Naantalın kaupungin alueen venesatamien seka- ja hyötyjäteastioita hoitaa pääosin Lassila&Tikanoja tai Turun Seudun Jätehuolto Oy. Selvitysalueen venesatamat ja niiden ympäristöt olivat pääosin siistejä ja myös satamanpitäjät pitivät siisteyttä tärkeänä asiana.

Kehittämiskohteina tehdyn selvityksen perusteella ilmenivät muun muassa seuraavat seikat: satamanpitäjien tiedottaminen asiakkailleen erilaisista satamaa koskevista asioista, usean sataman tarkan käyntiosoitteen puuttuminen, ilmoituksen säännöllinen ja järjestelmällinen toimittaminen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään, huomion kiinnittäminen veneilijöihin, jotka eivät suorita jätehuoltomaksua, mutta käyttävät silti jätteenkeräyspisteitä, satamien jätehuollon järjestäminen ja sen yhtenäistäminen sekä venetelakoiden huomioiminen jätehuoltovelvoitteita päivitetessä.

Satamanpitäjille lähetettiin jälkikäteen kopiot täytetyistä tarkastuslomakkeista, sataman koosta riippuen myös ympäristöhallinnon lomake tietojärjestelmään ilmoittamisesta sekä jätteiden lajitteluohjeita ja tietoa jätehuollosta. Havaitut puutteet kehoitetaan korjaamaan seuraavan veneilykauden alkuun mennessä. Selvitys annetaan tiedoksi laajenevan Naantalın alueen kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille. Mahdolliset selvityksen perusteella annettavat määräykset antaa aina kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

LIITE 1 TARKASTUSLOMAKE

1. Sataman pitäjän yhteystiedot, jäteasioista vastaavan henkilön yhteystiedot

Nimi tai toiminimi	Yhteyshenkilö
Lähiosoite	Postinumero ja -toimipaikka
Kunta	
Sähköpostiosoite	Puhelin
Jäteasioista vastaava henkilö	Puhelin
Sähköpostiosoite	

2. Kiinteistön omistajan yhteystiedot

Kiinteistön omistaja	Puhelin
Lähiosoite	Postinumero ja -toimipaikka
Sähköpostiosoite	Kunta

3. Sataman nimi, sijainti ja toiminta-aika

Sataman nimi	Sataman toiminta-aika
Käyntiosoite	Postinumero ja -toimipaikka
Kiinteistörekisteritunnus	Kunta

4. Sataman käyttötarkoitus ja venepaikkojen määrä

- Huvivenesatama aluspaikkoja _____ kpl alusten koko _____ m
      -kotisatama aluspaikkoja _____ kpl alusten koko _____ m
      -vierasvenesatama aluspaikkoja _____ kpl alusten koko _____ m
 Telakka / teollisuussatama aluspaikkoja _____ kpl alusten koko _____ m
 Muu satama, mikä _____ aluspaikkoja _____ kpl alusten koko _____ m

Aluskäyntejä satamassa kpl/vuosi _____

5. Satamatoiminnan nykyiset luvat, päätökset ja sopimukset

- Päätös sataman jätehuoltosuunnitelman merkitsemisestä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään

---

Ympäristölupa/vesilain mukainen lupa

Viemäriin liittymissopimus _____

Muu näihin rinnastettava voimassa oleva lupa tai päätös _____

Rakennuslupa _____

Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös palavista nesteistä

6. Selvitys jätehuollosta

Jätejäte	Määrä vuodessa	Jäteastian tilavuus	Jäteastioiden tyhjennysväli	Jätteen- kuljettaja	Jätteiden toimituspaikka
☐ sekajäte	t				
☐ poltto- kelpoinen jäte	t				
☐ kaato- paikkajäte	t				
☐ lasi	t				
☐ metalli	t				
☐ paperi	t				
☐ pahvi	t				
☐ biojäte	t				
☐ muu, mikä	t				

Kuvaus jätteiden vastaanotto paikasta: (pohjarakenteet, allastukset, aitaukset, vartiointi, ongelmajäte piste)

7. Selvitys ongelmajätehuollosta

Ongelmajäte	Määrä vuodessa	Jäteastian tilavuus	Jäteastian tyhjennysväli	Jätteen- kuljettaja	Jätteiden toimituspaikka
☐ öljyt	l				
☐ öljyiset jätteet	kg				
☐ akut	kpl				
☐ lamput	kpl				
☐ jäähdytys- nesteet	kg				
☐ maalit	kg				

Ovatko jäteastiat merkitty asianmukaisesti? kyllä ei

Puutteet merkinnöissä _____

Ovatko jäteastiat sopivia kyseisten jätejakeiden keräykseen? kyllä ei

Miten **ongelmajätteet** on varastoitu? (lukittu säilytystila/kaappi/astia?)

Miten veneiden kunnostuksesta syntyvät jätteet (hiekkapuhalluksen ja pohjamaalin hiontajäte ja pöly) kerätään ja varastoidaan? Onko veneiden kunnostukselle tarjolla oma paikkansa (alusta, tyhjennys)? Onko käytössä jokin laitteisto, esim. teollisuuspölynimuri?

Ovatko nestemäiset **ongelmajätteet** sijoitettu tiiviisti suljettuun astiaan sekä reunakorokkein varustetulle alustalle/valuma-altaaseen? kyllä ei

8. Tiedotus

Onko jätahuollon järjestelyistä tiedotettu sataman käyttäjiä? kyllä ei

Puutteet tiedotuksessa _____

Miten tiedotus on hoidettu? _____

9. Nestemäiset jätteet ja jätevedet

Nestemäiset jätteet	Määrä vuodessa, m ³	Keräysjärjestelmä	Erillinen säiliö, koko	Säiliön tyhjennysväli	Tyhjentäjä, toimituspaikka
Pilssivedet ym.					
Käymäläjätevedet					
Kemiallisen käymälän jätevedet					
muut jätevedet					

10. Sataman jätteiden vastaanoton maksujärjestelmä

- Jättemaksu sisältyy satamamaksuun Erillinen maksu jätettäessä jätettä
 Jättemaksu sisältyy venepaikkamaksuun Jättemaksu sisältyy jäsenmaksuun
 Muu

11. Jakeluasemat

Onko satamalla venepolttonesteiden jakeluasemaa? kyllä ei

Onko säiliön tilavuus tai säiliöiden yhteenlaskettu tilavuus yli 10 m³? kyllä ei

(Mikäli säiliöiden kokonaistilavuus on yli 10 m³, jakeluasemalla on oltava voimassa oleva ympäristölupa.)

Sijaitseeko polttonestesäiliö maan pinnalla vai maan alla ?

Onko säiliö kaksivaippainen tai valuma-altaalla varustettu? kyllä ei

Mihin alueen pintavedet johdetaan? (öljynerottimen kautta viemäriin?)

Onko jakeluasemalla imeytysainetta polttonestevahinkojen varalle? kyllä ei

12. Pienvenesataman yleinen siisteys

Onko sataman jätepiesti siisti, aidattu, katettu, lukittu, valvottu?

Rakenteet _____

Varastot _____

Piha-alueet _____

13. Muuta huomioitavaa

_____

_____

_____

Paikka ja päivämäärä _____

Allekirjoitus:

Lomakkeen täyttäjä

Pienvenesataman pitäjän edustaja

_____

_____

Mari Latvala

Nimen selvennys